

Lieta C-717/23

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 27. novembris

Iesniedzējtiesa:

Verwaltungsgerichtshof (Austrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 17. novembris

Revīzijas sūdzības iesniedzējs:

*Bundesminister für Soziales, Gesundheit, Pflege und
Konsumentenschutz.*

Pamatlietas priekšmets

Kriminālprocess pret tabakas vairumtirgotāju par iespējamu cigarešu nodošanu [pārdošanai] iepakojumā ar neatļautu marķējumu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Direktīvas 2014/40/ES interpretācija; LESD 267. pants

Prejudiciālais jautājums

Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK (OV 29.4.2014, L 127, 1. lpp.), 23. panta 2. punkts kopsakarā ar 2. panta 40. punktu un 13. panta 1. punkta c) apakšpunktu ir jāinterpretē tādējādi, ka aizliegums laist tirgū tabakas izstrādājumu, uz kura iepakojuma ir elementi vai pazīmes, kas atsaucas uz garšu, ietver jau vairumtirgotāja veiktu nodošanu [pārdošanai] mazumtirdzniecības punktam vai tikai mazumtirdzniecības punktā veiktu pārdošanu patērētājam?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK; 1., 2., 13., 15. un 23. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Bundesgesetz über das Herstellen und das Inverkehrbringen von Tabakerzeugnissen sowie die Werbung für Tabakerzeugnisse und den Nichtraucherschutz [Federālais likums par tabakas izstrādājumu ražošanu un laišanu apgrozībā, kā arī tabakas izstrādājumu reklāmu un nesmēķētāju aizsardzību; turpmāk tekstā – “*TNRSG*”], *BGBL*. Nr. 431/1995, pamatlietā noteicošajā redakcijā, kas publicēta *BGBL*. I Nr. 66/2019; 1. un 2. pants, 5.d panta 1. punkta 3. punkts, 14. pants

Tabakmonopolgesetz 1996 [1996. gada Likums par tabakas monopolu; turpmāk tekstā – “*TabMG 1996*”], *BGBL*. Nr. 830/1995, pamatlietā noteicošajā redakcijā, kas publicēta *BGBL*. I Nr. 104/2019; 5., 6., 8. un 36. pants.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Ar 2022. gada 30. maija *Bezirkshauptmannschaft Grieskirchen* [Grīskirhenes rajona administrācijas] lēmumu par soda piemērošanu kāds vairumtirgotājs tika atzīts par vainīgu, ka viņa uzņēmuma vadītāja amatā pārstāvētā un tabakas izstrādājumu izplatīšanas ķēdē iesaistītā sabiedrība bija laidusi tirgū cigaretes, piegādājot tās konkrētam tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecības punktam [*Trafik*] ar norādēm uz iepakojuma “*perfekt abgerundet*” (“perfekti noapaļota”) un “*mit slow curing*” (“ar *slow curing*”), kas attiecās uz garšu.
- 2 Tādējādi vairumtirgotājs esot pārkāpis *TNRSG* 14. panta 1. punkta 1. apakšpunktu kopsakarā ar 2. panta 1. punkta 1. apakšpunktu un 5.d panta 1. punkta 3. apakšpunktu, tāpēc viņam tika uzlikts naudas sods 1000 EUR apmērā (un aizstājošs brīvības atņemšanas sods).
- 3 Vairumtirgotājs cēla sūdzību par administratīvo lēmumu par sodu *Verwaltungsgericht* [administratīvajā tiesā], kura to apmierināja, atcēla apstrīdēto lēmumu par sodu un izbeidza administratīvā soda piemērošanas procesu.
- 4 *Verwaltungsgericht* pamatojumā norādīja – iestāde ir pieņēmusi, ka “laišana tirgū” ir notikusi, piegādājot tabakas izstrādājumu tabakas mazumtirdzniecības punktam. *TNRSG* 1. panta 2. punktā esot transponēta Direktīvas 2014/40/ES 2. panta 40. punktā ietvertā jēdziena “laišana tirgū” definīcija. No tās izrietot, ka “laišana tirgū” patērētājiem notiek mazumtirdzniecības punktos vai tālpārdošanā. Austrijas likumdevējs esot vienkārši pārņēmis šo definīciju. Atšķirībā no Vācijas Austrijā

neesot regulējuma, kas nodrošinātu, ka visi tirgus dalībnieki piegādes ķēdē ir atbildīgi par laišanu tirgū. Saskaņā ar šīs definīcijas formulējumu tātad esot jāpieņem, ka vārdkopa “padarīt [...] pieejamus” patērētājiem attiecas uz tabakas izstrādājumu iepriekšēju glabāšanu, lai tos tieši nodotu patērētājam, proti, tie attiecas uz pēdējo posmu pirms pārdošanas patērētājiem, kas notiek, piemēram, tabakas mazumtirdzniecības punktā. Tādējādi vairumtirgotājs tabakas izstrādājumu neesot “laidis tirgū”, jo tas to ir piegādājis mazumtirdzniecības punkta (*Trafik*) operatoram, kas arī ir komersants, nevis patērētājs.

- 5 Iestāde pret to cēla revīzijas sūdzību *Verwaltungsgerichtshof* [Augstākajā administratīvajā tiesā]. Pēc tam kompetentais federālais ministrs iestājās tiesvedībā iestādes vietā. Revīzijas sūdzībā tiek apgalvots, ka sarunās par Direktīvu 2014/40/ES dalībvalstis vienmēr ir uzskatījušas, ka visi izplatīšanas ķēdes tirgus dalībnieki ir atbildīgi par direktīvas noteikumu ievērošanu. Pretējā gadījumā neesot iespējama efektīva tirgus uzraudzība un augsta līmeņa veselības aizsardzības uzturēšana.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 6 Direktīvā 2014/40/ES nav nepārprotami norādīts, uz kuriem tabakas izstrādājumu tirdzniecībā iesaistītajiem ekonomikas dalībniekiem attiecas Direktīvas 2014/40/ES 23. panta 2. punkta aizliegums. Lai atbildētu uz šo jautājumu, izšķiroša nozīme šķiet jēdziena “laist tirgū” interpretācijai.
- 7 Saskaņā ar Direktīvas 2014/40/ES 2. panta 40. punktu “laist tirgū” nozīmē padarīt izstrādājumus neatkarīgi no to ražošanas vietas pieejamus patērētājiem Savienībā par maksu vai bez tās, tostarp ar tālpārdošanas starpniecību. Direktīvā 2014/40/ES nav ietverta juridiska jēdziena “padarīt izstrādājumus pieejamus” definīcija, kas savukārt ir jēdziena “laist tirgū” centrālais elements. Kā “patērētājs” Direktīvas 2014/40/ES 2. panta 35. punktā ir definēta fiziska persona, kas darbojas nolūkos, kuri nav saistīti ar tirdzniecību, darījumdarbību, amatniecību vai profesiju. Kā “mazumtirdzniecības punkts” saskaņā ar Direktīvas 2014/40/ES 2. panta 41. punktu ir apzīmēta jebkura tirdzniecības vieta, kur laiž tirgū tabakas izstrādājumus, tostarp ar fiziskas personas starpniecību (pamatlietā tas ir tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecības punkts [*Trafik*]).
- 8 Direktīvas 2014/40/ES 2. panta 40. punkta definīcijas formulējums nesniedz nepārprotamu atbildi uz jautājumu, vai tabakas izstrādājuma “laišana tirgū” notiek tikai tad, kad tas ir padarīts pieejams patērētājam, vai arī tad, kad tas ir padarīts pieejams mazumtirdzniecības punktam. Ja Direktīvas 2014/40/ES 2. panta 34. punkta un 18. panta 1. punkta formulējumā runa ir par tabakas izstrādājumu pārrobežu tālpārdošanu “*an Verbraucher*” [“patērētājiem”], tad Direktīvas 2014/40/ES 2. panta 40. punktā tabakas izstrādājumi nevis tiek padarīti pieejami “*an Verbraucher*” [“patērētājiem”], bet gan “*für Verbraucher*” [“patērētājiem”]. *Verwaltungsgerichtshof* uzskata, ka tas neizslēdz izpratni, saskaņā ar kuru jēdzienā “laist tirgū” ietver jau tabakas izstrādājuma padarīšanu

pieejamu mazumtirdzniecības punktam, nevis tikai tā padarīšanu pieejamu tieši patērētājam.

- 9 Attiecībā uz Direktīvas 2014/40/ES 2. panta 40. punkta definīciju Tiesa ir norādījusi, ka atbilstoši ierastajai vārdkopas “padarīt [...] pieejamus” nozīmei tabakas izstrādājums ir uzskatāms par tādu, kas ir “laists tirgū”, ja patērētāji to var iegādāties, kas tā ir jau tad, ja tabakas izstrādājums ir tikai pieejams pārdošanai, pat ja vēl nav veikta tā iegāde un apmaksa (Tiesas spriedums, 2023. gada 9. marts, spriedums *Pro Rauchfrei e. V.*, C-356/22, 20. punkts). Ja šī jēdziena “laišana tirgū” interpretācija, kas balstās uz patērētāju, tiek attiecināta uz pamatlietu, vairumtirgotāja veikta tabakas izstrādājuma nodošana [pārdošanai] vēl nav uzskatāma par “laišanu tirgū”, jo saskaņā ar *TabMG 1996* vairumtirgotājs tabakas izstrādājumu principā var nodot [pārdošanai] tikai tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecības punktam. Savukārt patērētāji nevar iegādāties tabakas izstrādājumus no vairumtirgotāja.
- 10 Spriedums C-356/22 attiecās uz to, kā interpretēt Direktīvas 2014/40/ES 8. panta 3. punkta aizliegumu slēpt brīdinājumus par ietekmi uz veselību, nevis Direktīvas 2014/40/ES 13. panta 1. punkta c) apakšpunktu par tabakas izstrādājuma noformējumu. Runa bija par jēdziena “laišana tirgū” piemērošanu konkrētam tabakas izstrādājumu pārdošanas veidam patērētājiem mazumtirdzniecības punktā. Pamatojoties uz šīm atšķirībām, *Verwaltungsgerichtshof* rodas jautājums, vai Tiesas apsvērumi sprieduma C-356/22 20. punktā ir jāsaprot tādējādi, ka tabakas izstrādājumu “laišana tirgū” vienmēr, proti, neatkarīgi no saturiskās saiknes ar kādu konkrētu Direktīvas 2014/40/ES noteikumu, nozīmē, ka tabakas izstrādājums tiek tieši darīts pieejams patērētājam (piemēram, pārdodot) un ka “laišana tirgū” nevar pastāvēt jau agrākā piegādes ķēdes posmā. Lai gan ģenerāladvokāts Jevgenijs Tančevs [*Evgeni Tanchev*] savos secinājumos lietā C-370/20, *Pro Rauchfrei e. V.*, kas tika sniegti pirms sprieduma C-356/22, 38. punktā ir norādījis, ka tam, lai izstrādājumu uzskatītu par “laistu tirgū”, pietiek ar to, ka tas tiek padarīts pieejams patērētājiem Savienībā, šo secinājumu papildinot ar norādi iekavās: “(tādējādi izslēdzot vairumtirdzniecību)”, Tiesa šos apsvērumus nav pārņēmusi savā spriedumā C-356/22.
- 11 *Verwaltungsgerichtshof* uzskata, ka ir arī pamatoti iemesli uzskatīt, ka attiecībā uz iepakojuma noformējuma noteikumu ievērošanu tabakas izstrādājums netiek “laists tirgū” tikai brīdī, kad tas tiek padarīts pieejams tieši patērētājam.
- 12 Direktīvā 2014/40/ES jēdziens “laist tirgū”, kas vispārīgi aprakstīts 2. panta 40. punktā, tiek lietots dažādos satura kontekstos. Daži no šiem noteikumiem liedz noteiktus tabakas izstrādājumus “laist tirgū” to sastāvdaļu dēļ, piemēram, 7. panta 1., 6., 7. un 9. punktā vai 17. pantā, vai arī piesaista “laišanu tirgū” šīs direktīvas prasībām, piemēram, 8. panta 1. punktā, 15. panta 1. punktā, 20. panta 1. punktā un 3. punkta a) apakšpunktā. Citi noteikumi uzliek ražotājiem un importētājiem pienākumu informēt valsts iestādes pirms vai pēc “laišanas tirgū”, piemēram, 5. panta 1. punktā, 6. panta 4. punktā, 19. panta 1. punktā, 20. panta 2. punktā un

22. panta 1. punktā. Savukārt citi attiecas uz mazumtirdzniecības punktiem, kuros tabakas izstrādājumi tiek “laisti tirgū” tieši patērētājiem, piemēram, 2. panta 41. punktā un 18. panta 2. punktā.

- 13 Šāda sistēmiska Direktīvas 2014/40/ES aplūkošana norāda uz to, ka 2. panta 40. punktā vispārīgi aprakstītais jēdziens “laist tirgū” atkarībā no konteksta ar kādu noteiktu direktīvas satura noteikumu un konkrētās konstelācijas var attiekties uz dažādiem tabakas izstrādājumu tirdzniecībā iesaistītajiem ekonomikas dalībniekiem. Tādējādi dalībvalstu pienākums saskaņā ar Direktīvas 2014/40/ES 23. panta 2. punktu nodrošināt, lai “tirgū netiktu laisti” tabakas izstrādājumi, kas neatbilst šai direktīvai, atkarībā no satura konteksta un faktiem vienā gadījumā varētu attiekties jau uz ražotājiem, importētājiem vai vairumtirgotājiem, bet citā – tikai uz mazumtirdzniecības punktu operatoriem.
- 14 Tādējādi lietas C-356/22 pamatā esošajā lietā tikai mazumtirdzniecības punkta operatoram, noformējot savu tirdzniecības automātu, bija ietekme uz to, lai brīdinājumi uz cigarešu paciņām netiktu paslēpti pretēji Direktīvas 2014/40/ES 8. panta 3. punkta pirmajā teikumā noteiktajam. Turpretī izskatāmajā pamatlietā vispirms cigarešu (iepakojuma) noformējumu var izveidot to ražotājs, ievērojot Direktīvas 2014/40/ES 13. panta noteikumus. Tomēr arī importētājs vai vairumtirgotājs var izlemt, vai tabakas izstrādājumu piegādes ķēdē nodot tālāk iepakojumu, kura noformējums neatbilst šīs direktīvas prasībām. Tas pats attiecas uz šāda izstrādājuma pārdošanu patērētājam, ko veic tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecības punkts savā tirdzniecības vietā.
- 15 Šādu jēdziena “laist tirgū” izpratni, kas atkarībā no konteksta ar konkrētu Direktīvas 2014/40/ES noteikumu attiecas uz visiem vai tikai atsevišķiem tabakas izstrādājumu tirdzniecībā iesaistītajiem ekonomikas dalībniekiem, šķiet, ir pieņēmis arī Vācijas likumdevējs, transponējot Direktīvu 2014/40/ES. Saskaņā ar valsts tiesību aktiem jēdziena “laist tirgū” definīcijā jāietilpst ne tikai tabakas izstrādājuma nodošanai [pārdošanai] tieši patērētājam, bet arī jebkurai nodošanai [pārdošanai] jebkurā tabakas izstrādājumu piegādes ķēdes posmā, sākot no ražotāja līdz mazumtirdzniecības punktam.